Scorzonera suberosa

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Scorzonera* zou afkomstig zijn van het Oudfranse woord *scorzon*, wat "slang" of "adder" betekent, of waarschijnlijker van het Catalaanse *escurçonera*, afgeleid van *escurçó* (adder/vipère), vanwege het vermeende gebruik als tegengif tegen slangenbeten. Een andere, minder waarschijnlijke, etymologie is afkomstig van het Italiaanse *scorza negra*, wat "zwarte schors" of "zwarte schil" betekent, verwijzend naar de donkere wortel van de verwante soort *Pseudopodospermum hispanicum* (zwarte schorseneer), die vroeger vaak onder *Scorzonera* werd geclassificeerd. Het epitheton *suberosa* betekent "kurkachtig", wat zou kunnen verwijzen naar de textuur van de wortelstok of de basis van de plant, hoewel de soort *S. suberosa* K. Koch tegenwoordig als een synoniem van *Pseudopodospermum suberosum* wordt beschouwd.

Taxonomie

Volgens de classificatie van de *Plants of the World Online* (POWO) van Kew Science wordt de naam *Scorzonera suberosa* K. Koch beschouwd als een synoniem van *Pseudopodospermum suberosum* (K. Koch) Kuntze. De soort behoort tot de volgende taxonomische categorieën:

- Rijk: *Plantae*
- Familie: *Asteraceae* (Compositae)
- Geslacht: *Pseudopodospermum*
- Soort: *Pseudopodospermum suberosum*

Synoniemen

De correcte, geaccepteerde naam voor *Scorzonera suberosa* K. Koch volgens *Plants of the World Online* is *Pseudopodospermum suberosum* (K. Koch) Kuntze. Enkele synoniemen die worden vermeld zijn: *Scorzonera suberosa* K. Koch, *Podospermum suberosum* K. Koch. Voor de vaak gecultiveerde ondersoort *Scorzonera suberosa subsp. cariensis* (Boiss.) D.F.Chamb. wordt door POWO de naam *Scorzonera cana* (C.A.Mey.) O.Fisch. als geaccepteerd vermeld, hoewel andere bronnen *Scorzonera suberosa subsp. cariensis* als de geaccepteerde naam zien.

Variëteiten en cultivars

Over het algemeen zijn er weinig cultivars van *Scorzonera suberosa* (of *Pseudopodospermum suberosum*) bekend in de tuinbouw, in tegenstelling tot de verwante zwarte schorseneer (*Pseudopodospermum hispanicum*). De meest voorkomende vorm in de tuin is de ondersoort *Scorzonera suberosa subsp. cariensis (foto)*, soms ook verkocht als *Scorzonera suberosa 'Cariensis'* of simpelweg *Scorzonera cariensis*. Deze ondersoort wordt vaak gewaardeerd als rotsplant. Voor de *Scorzonera* in het algemeen zijn er meer cultivars bekend, vooral van de zwarte schorseneer (*Pseudopodospermum hispanicum*), zoals *Hoffmann's Black Post* en andere variëteiten die in de groenteteelt worden gebruikt.

Familie

De soort *Scorzonera suberosa* behoort tot de familie van de *Asteraceae* (Compositae), ofwel de composietenfamilie of zonnebloemfamilie. Dit is een zeer grote plantenfamilie die wordt gekenmerkt door de samengestelde bloemen (bloemhoofdjes).

Hoogte

De hoogte van de plant varieert, maar de vaak gecultiveerde ondersoort *Scorzonera suberosa subsp. cariensis* is een laagblijvende vaste plant. De hoogte wordt typisch aangegeven tussen de 5 en 20 cm, soms oplopend tot 30-50 cm, waardoor het een geschikte plant is voor rotstuinen of containers.

Bloemkleur

De bloemkleur van *Scorzonera suberosa* en de ondersoort *S. suberosa subsp. cariensis* is over het algemeen paars of roze-paars. De straalbloemen staan in een bloemhoofdje.

Bladkleur

De bladeren van de plant zijn meestal groen tot grijsgroen en vaak bedekt met een fijne, zilvergrijze of witte beharing, waardoor ze een grijs-viltige uitstraling hebben.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Scorzonera suberosa* valt over het algemeen in de zomer, vaak van juni tot augustus.

Standplaats

De plant geeft de voorkeur aan een zonnige standplaats. De bodem moet goed gedraineerd zijn, bij voorkeur een zanderige of kiezelachtige, kalkhoudende of mergelachtige grond, die niet te voedselrijk is. De plant is geschikt voor rotstuinen.

Herkomst

De soort *Scorzonera suberosa* is, in de meest aanvaarde betekenis (*Pseudopodospermum suberosum*), afkomstig uit de Kaukasus, Turkije en Iran. De ondersoort *S. suberosa subsp. cariensis* is specifiek afkomstig uit Carië in Turkije.

Soort gewas

Het betreft een vaste plant (*perennial*) of een dwergstruikje (*dwarf subshrub*), die vaak een dikke, houtachtige wortelstok (*caudex*) of penwortel heeft. Het is voornamelijk een sierplant voor de tuin, met name als rotsplant, en heeft geen bekende culinaire toepassing zoals de zwarte schorseneer.

Vermeerderingswijze

De vermeerdering van *Scorzonera suberosa* kan plaatsvinden door zaad. Zaaien kan het beste onmiddellijk na verzameling, waarbij de zaden vaak een koude periode (*koude stratificatie*) nodig hebben om te ontkiemen in het voorjaar. Soms wordt ook vermeerdering door wortelstekken toegepast.

Klimaatzone

De plant is over het algemeen geschikt voor gematigde klimaatzones, en wordt vaak geclassificeerd als een halfharde vaste plant of een plant die winterbescherming kan gebruiken in koudere streken (bijvoorbeeld USDA zones 5-8, afhankelijk van de precieze ondersoort en lokale microklimaten).

Insecten

De plant trekt, net als veel *Asteraceae*-soorten, bijen en vlinders aan tijdens de bloei, die zorgen voor de bestuiving. Over het algemeen staat de plant niet bekend om ernstige problemen met specifieke plagen.

Bronvermelding

https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:243424-1

https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:878249-1

https://en.wikipedia.org/wiki/Pseudopodospermum_hispanicum

https://www.plant-world-seeds.com/store/view_seed_item/6205/scorzonera-suberosa-cariensis-seeds

https://www.rhs.org.uk/plants/109130/scorzonera-suberosa-subsp-cariensis/details

http://ww2.bgbm.org/euroPlusMed/PTaxonDetail.asp?NameCache=&NameId=7531942&PTRefFk=7000000&Print=1

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	Geslachtsnaam mogelijk afgeleid van Catalaans *escurçó* (adder/vipère); soortepitheton *suberosa* betekent "kurkachtig".
Taxonomie	Rijk: *Plantae*, Orde: *Asterales*, Familie: *Asteraceae*, Geslacht: *Pseudopodospermum* (geaccepteerde naam), Soort: *Pseudopodospermum suberosum*.
Synoniemen	*Pseudopodospermum suberosum* (K. Koch) Kuntze (geaccepteerde naam voor *S. suberosa* K. Koch); *Podospermum suberosum* K. Koch; *Scorzonera cana* (C.A.Mey.) O.Fisch. (geaccepteerde naam voor *S. suberosa subsp. cariensis* volgens sommige bronnen).
Variëteiten en cultivars	*Scorzonera suberosa subsp. cariensis* (vaak gebruikt als sierplant). Weinig bekende cultivars voor deze soort, meer cultivars bij de verwante *Pseudopodospermum hispanicum* (bijv. *Hoffmann's Black Post*).
Familie	*Asteraceae* (Compositae) ofwel zonnebloemfamilie.
Hoogte	5-20 cm, soms tot 30-50 cm.
Bloemkleur	Paars of roze-paars.
Bladkleur	Groen tot grijsgroen, vaak grijs-viltig behaard.
Bloeiperiode	Zomer, van juni tot augustus.
Standplaats	Zonnig, goed gedraineerde, zanderige/kiezelachtige, kalkhoudende of mergelachtige grond.
Herkomst	Kaukasus, Turkije en Iran. *S. suberosa subsp. cariensis* uit Carië, Turkije.
Soort gewas	Vaste plant (*perennial*) of een dwergstruikje (*dwarf subshrub*), voornamelijk sierplant.
Vermeerderingswijze	Zaad (vaak koude stratificatie nodig), wortelstekken.
Klimaatzone	Gematigde klimaatzones (bijv. USDA zones 5-8), halfharde vaste plant.
Insecten	Trekt bijen en vlinders aan voor bestuiving.